

Rekenkamer Zaanstad

Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam

Gemeente Zaanstad
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

datum 11 april 2022
ons kenmerk RZ_22_013
behandeld door C. de Blok
onderwerp algemene lessen uit onderzoek naar Amsterdamse Coalitieakkoord 2018-2022
bijlagen -

Geachte leden van de gemeenteraad,

Nu de gemeenteraadsverkiezingen achter de rug zijn, worden er in Zaanstad coalitieonderhandelingen gevoerd. Deze gesprekken monden uiteindelijk uit in een nieuw coalitieakkoord voor de raadsperiode 2022-2026. In dit licht wil ik u graag wijzen op ons onderzoek naar het Amsterdamse Coalitieakkoord 2018-2022 dat op 28 januari 2022 is gepubliceerd. In dit onderzoek zijn we nagegaan hoe aan de ambities in het coalitieakkoord uitvoering is gegeven en in welke mate dit navolgbaar is gemaakt.

Hoewel het onderzoek zich specifiek op het Amsterdamse coalitieakkoord richt, levert het algemene lessen op die ook van waarde kunnen zijn voor Zaanstad. Wat de specifieke vorm van een coalitieakkoord ook is, het heeft altijd een kaderstellend karakter en dat heeft gevolgen voor verantwoording en informatievoorziening. Hieronder licht ik drie belangrijke lessen toe die van toegevoegde waarde kunnen zijn bij de vorming van een nieuw Zaans coalitieakkoord.

Het belang van een duidelijke en complete opdracht aan het college

Uit ons onderzoek blijkt dat een duidelijke en complete opdracht aan het college niet mag ontbreken. In zekere zin is een coalitieakkoord zelf al een opdracht aan een college. Maar daar kan niet mee worden volstaan. Ongeacht de precieze vorm, inhoud en betekenis van het coalitieakkoord zal een verdere uitwerking van het college nodig zijn. Pas dan ontstaat een bruikbaar kader dat een gemeenteraad kan gebruiken om de uitvoering van een coalitieakkoord te volgen. De opdracht van de gemeenteraad moet daarom naast de inhoudelijke ambities die in het akkoord zijn vastgelegd ook duidelijk aangeven hoe de gemeenteraad wordt betrokken bij de uitwerking. In Amsterdam is dat niet gebeurd. Het gevolg hiervan is dat er geen randvoorwaarden zijn gecreëerd om systematisch te sturen op de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord.

Het belang van adequate, periodieke rapportage over de voortgang van de uitvoering

In het verlengde van de afspraken over de uitwerking moet in de opdracht ook worden vastgelegd hoe vaak de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voortgang. Om te kunnen controleren en bij te sturen - in een periode van vier jaar is er vaak veel bij te sturen - heeft de

gemeenteraad goede periodieke rapportages nodig. Het college heeft hier natuurlijk een eigen verantwoordelijkheid. Maar ons onderzoek in Amsterdam laat zien dat het verstrekken van informatie over de uitvoering geen vanzelfsprekendheid is. Daarom lijkt het ons raadzaam om als gemeenteraad aan te geven met welke frequentie het college moet rapporteren over de voortgang. Het is dan aan het college om te komen met bruikbare en toegankelijke informatie. Dat vraagt van de kant van de ambtelijke organisatie een zekere 'gretigheid' om zich te willen verantwoorden. In Amsterdam was die zo noodzakelijke, proactieve houding niet aanwezig. Zaanstad is een andere gemeente. Maar dat wil niet zeggen dat op dit punt de verschillen heel groot zijn. In eerdere onderzoeken hebben we gezien dat openheid en transparantie ook in Zaanstad geen vanzelfsprekendheid zijn. Het blijft nodig om de ambtelijke organisatie en ook het college ervan te doordringen dat (publieke) verantwoording een belangrijk beginsel is van goed bestuur.

Met een duidelijke opdracht vanuit de gemeenteraad en een proactieve houding van college en ambtelijke organisatie wordt rapporteren over de uitvoering van het coalitieakkoord een vanzelfsprekende activiteit. Het ligt voor de hand een dergelijke rapportage te koppelen aan de P&C-documenten, maar het wel goed zelfstandig zichtbaar te maken.

Het belang van adequate externe verantwoording aan burgers van de stad

Tot slot wil ik hier nog het belang van adequate externe verantwoording aanstippen. Het moet voor een burger geen zoekplaatje zijn om te achterhalen wat er van de ambities uit het coalitieakkoord terecht is gekomen. Het gaat daarbij om het vertellen van een helder verhaal zonder jargon waaruit blijkt wat de kern is van de ambitie, waarnaartoe wordt gewerkt en wat er inmiddels is bereikt. Waarin natuurlijk ook wordt verteld dat er dingen niet zijn gelukt en wordt uitgelegd waarom het anders is gelopen dan van te voren was beoogd. Een overheid die transparant duidelijk maakt wat ze heeft gedaan en wat ze heeft bereikt, draagt bij aan vertrouwen in diezelfde overheid en past bij een volwaardige omgang met de burger.

Als voorbeeld wijs ik u graag op het instrument dat wij hebben ontwikkeld en op onze website te vinden is (zie [hier](#)). Het gaat om een zoektabel waarbij de gebruiker een thema uit het coalitieakkoord kan selecteren. Daarna kan één van de in het akkoord opgenomen ambities bij dit thema gekozen worden. Vervolgens ziet u de tekst uit ons onderzoeksrapport die gaat over deze ambitie, waarin we ingaan op de maatregelen die zijn genomen om deze ambitie uit te voeren. Op deze manier kan de gebruiker eenvoudig en snel veel te weten komen over alles wat de gemeente doet om het coalitieakkoord uit te voeren. In dit geval via onze onderzoeksresultaten, maar ons inziens zou een soortgelijke systematiek niet misstaan als middel voor de gemeente om haar burgers te informeren. Natuurlijk kan het ook anders. Maar het uitgangspunt zou wel moeten zijn dat een burger mag weten wat er wel en niet is gedaan en wat er wel en niet is gelukt. Een gemeente die zich realiseert dat publieke verantwoording een belangrijk beginsel is van goed bestuur, zal dat graag op een toegankelijke en begrijpelijke wijze vertellen.

Tot slot

Ik hoop dat deze punten van toegevoegde waarde zijn en dat ons rapport de nieuwe raad in Zaanstad kan helpen bij het volgen en controleren van de uitvoering van een nieuw coalitieakkoord. Ik vertrouw erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Wilt

u meer weten over ons Amsterdamse onderzoek naar het coalitieakkoord, dan kunt u daarvoor contact op nemen met mij of lees het [bestuurlijk rapport](#).

Met vriendelijke groet,

drs. A.L. Daalder
directeur/bestuurder Rekenkamer Metropool Amsterdam